

VIKERKAAR

EESTI NOORSOO
RAAMAT AJAKIRI

V AASTAKAIK
TOIMETAJA
M. NURMIK

Nr. 1 August 1930

Charles G. D. Roberts

Loomade kuningas

TÕOKOOL TALLINNAS

„Vikerkaare“ uuestisünd.

Hääd noored sõbrad!

Olime kord ühine elurõõmus vikerlaspere. Meie ajakiri „Vikerkaar“ oli meile kõigile ühendavaks lüliks, kajastades meie huvid, soovid ja tõekspidamised, pakkudes meile rohkesti rõõmu põnevate juttudega ja muude huvitavate lugemispaladega.

Kuid sest on juba mitu aastat tagasi, kui rasked olud sundisid meid loobuma oma ühisest ettevõttest. Mitmeks ajaks jäime ilma oma ajakirjata.

Kaua pääle töö lõpetamist tuli toimetusele kirju, mis nõudsid tungivalt ajakirja ilmumise jätkamist. Kuni viimase ajani on toimetusele tulnud sellekohaseid soovide. Õnneks saimegi tänava võimaluse teostada meie ühise soovi: „Vikerkaar“ hakkab ilmuma uuesti.

Vahepääl on suur hulk vikerlaste ridadest sirgunud suureks — astunud ülikooli, asunud ametisse ühel või teisel alal. Häid mälestusi on „Vikerkaare“ toimetusel nii mitmestki endisest noorest kaastöolisest ja sõbrast. Ega nad nüüdki jää meile võõraks.

On rikastunud vikerlaste pere tuhandete noortega, kes tol korral kuulusid veel lasterõõmlaste väkke. Neist loodame agaramaid kaastöölisi, ustavamaid tellijaid.

Meie ajakiri on uuesti ilmudes pisut muutnud oma välist kuju. Ta hakkab nüüd ilmuma n. n. raamat-ajakirjana. Iga number tahab pakkuda sisulise terviku, nii et ta jääks vikerlaste raamatukokku kestvalt, väärtuslikuna. Ühest numbrist teise järgnevaid jutte uues „Vikerkaares“ ei ole. Seda huvitavam on jutt igas üksiknumbris. Pääle jutu toob iga number rohkesti huvitavat ja õpetlikku teaduse ja tehnika alalt, lugusid suurmeeste elust, loodussõbra nurga, male- ja margiosakonna j. m.

Meil on korda läinud võita „Vikerkaare“ lähemaiks kaastööliseks nimekaid kirjanikke ja õpetajaid. Toimetuse koosseisu kuuluvad: J. Parijõgi, O. Luts, J. Käis („Loodussõbra nurk“), A. Oengo-Johanson, H. Valma, L. Jürisson („Margikorjaja nurk“) ja A. Burmeister („Male“).

Loomade kuningas.

Charles G. D. Roberts.

esi tundus paljale ihule soojemana piimast ja oma tugeva soolasuse tõttu nii kandvana, et Johnsi meelest selle pinnal võis püsida ei tea kui kaua. Võimsa ja osava ujurina tal ei tarvitsenud muud kui ujuda ainult otse edasi, tõsiselt ja rahulikult, kuni ta juhtuks pääsma kõvale maale või nõrkeks nälga ja jannu. Oli muidugi ka muid ohte, sest need troopilised veed olid haikala, saekala ja mõõgakala koduks. Kuid arvestamise seesuguse ebameeldiva kohtamise võimalusega ta heitis otsustavalt kõrvale, see oli neid ettenägematuid juhtumeid, mida ei võinud loota mõjutada mõtlemisega.

Orkaani meeletu viha oli möllanud enese tühjaks mõni tund enne, kui vajus põhja see veerlev habras laud, mis oli kannud teda, ja Johns märkas nüüd, et ta ümber oli võrdlemisi vaikne. Hirmsate lainete harjul oli veel küllalt tuult, et rebida neilt vahtu ja piitsutada Johnsi, nii et pää käis ringi; kuid avarais kõikuvais laineorgudes oli magus rahu. Ta püüdis osavate löökidega püsida paigal rahulikult, kuni oli puhanud ja toibunud hingematvast võitlusest põhjavajuva laeva pöörises. Vaheetvahel ta tõstis pää ja õla veest, tähtede hämaras valguses teravasti silmitsedes, kas laevalolnuist veel keegi muu oli jäänud ellu. Kuid mõeldes, kui raske tal enesel oli olnud, ennekui ta kuristikku keerisest oli pääsnud tagasi veepinnale, kuigi ta oli nii tugev ja veega harjunud ja kuigi ta targa mehena oli enese alasti kiskunud viimseks võitluseks — ta ei imestanud, et oli üksinda.

Alul ta vajus kogu oma elujõu selleks, et toibuda sellest metsikust ja põrgulisest võitlusest. Temas ei olnud ruumi ärevusele, ei millelegi muule kui mõttele, et ta tahtis elada. Siis, märgates, et ta ujub jõuliselt ja hingab jälle vaevata mere siledais sügavais õnrais, ja heites kirkassilmse pilgu sametisel taevakangal rippuvaile tähile, tundis ta üksinduse hirmu südamesse hiilivat. Teda oli kergesti puudutanud üksindus varemallki ja siis tasa ära lennanud. Ta oli seda endale kujutelnud, suurendanud tuhatkordselt ja näinud vaimus üksinduse valusat kannatust. Kuid nüüd ta esimest korda tundis seda; ja silmapilguks näis, nagu oleks jäätav kramp hiilunud ta südame alla.

Talle tundus, et kui tal oleks olnud mõni latt või poom või peos tükike pardapuud, või kui talle oleks jäänud ainult üsna väike riideräbal, siis üksindus ei oleks olnud nii kohutav.

Kuid nüüd ta oli vaid väike alasti inimelu säde lainete mõõtmatuis, rannatuis ridades vaikse taeva all. Need surnud, kes nüüd pimedaina ja hääletuina koos lamasiid tema all tundmatuis sügavusis, ei olnud nii täiesti ilma sõpradeta kui tema.

Enamjagu inimesi tema seisukorras oleks tõstnud üles käed ja vajunud põhja, murtud mõttest, et nende vastu võitles kogu ookean. Kuid poolelijätmist ei tunnud selle poisi iseloom. See ei pääsnud valitsema temas teadliku mõttena ei sekundi murdosakski. Ta ei võinud kujutella, et ta loobub võitlusest, olgu kui lootusetust tahes, niikaua kui temas oli järel vähegi võimet, mille abil teostada oma tahet. Tema usutunnistuse järele mees ei tohtinud nõrkeda, ennekui ta oli üsna surnud.

Oma virguvad hingevoimed ta koondas nüüd küsimusele, mis suunas ujuda. Öö oli veel varajane, sest paar tundi päikese loojangu järele oli laineis heitlev laud vajunud põhja. Külmalts kaaludes kõiki tõenäolisi võimalusi — see oli küllalt vähetootav ülesanne, sest vähemalt kaks päeva juba ei olnud laevasolijail kindlaid teateid pikkusist ega laiusist — ta jõudis otsusele ja asus ujuma otse lääne poole. Ses suunas talle tundus olevat kõige enam lootust maalepääsmiseks, ja see ei olnud ka täiesti halb lootus, käänis ta end ses lugematute saarte meres ükspuha mis suunda. Pääasi oli valida mingi suund ja siis pidada kinni sellest, et mitte raisata jõudu ringiujumisega. Tähtede järele ta võis määrata suuna; ja kuna ta elukutselt oli rändav ajakirjanik, pää täis mitmesuguseid, kuigi mitte alati õigeid, teateid, teadis ta, et tähed seks otstarbeks on küllalt kohased. Ta suurim lootus oli jõuda rannale enne täit päevavalgust, ennekui päike vasekarva taevast lõõmates ajaks keema ajud ta varjutus päälus ja ta hulluks¹⁾ janust. Ta teadis, et millisele maale ta iganes jõuaks ses meres, see oleks ikka metsikute loomade ja veel metsikumate inimeste maa. Kuid mis ta teeks, nimetatud maale jõudnud, oli küsimus, mis tema kangekaelses lootusrikkuses ei näinud sel silmapilgul nõudvat lahendamist. Kui talle iial pidi saama osaks arutada seda kohapääl, siis tahtis ta pühendada sellele kõige võimaliku tähelepanu.

Rahulikult, säästes oma jõudu, Johns jatkas külti uju-mist. Alati pika laineharja lähenedes ja tundes tuule ja murd-laine piitsutamist, ta tegi väikese jõupingutuse ja sukeldus nii ruttu kui võimalik läbi kõige kõrgemast lämmatavast keerisest võrdlemisi rahulisile alumisile kallakuile. Kuid torm, nagu rahuldudes sellega, mis ta oli saatnud korda, rauges nüüd kiiresti,

¹⁾ Eesti keele häälikute märkimine ei võimalda igakord vahet teha II ja III välte vahel. Et hoiduda mõtte segiminekest, tarvitame niisugusel puhul III välte märkimiseks paksemaid kirjatähti. „Hulluks“ (II välde) oleks seega saav kääne sõnast „hull“, kuna „hulluks“ (III v.) tuleks sõnast hulluma — hulluks minema.

ja pea lainete harjadki lõpetasid kiusamise. Torm lahtus tuuleks ja siis õige aeglaselt vaikus täiesti, välja arvatud mõni juhuslik hingeldav puhang, mis oli kui sügav nuuksuv hingetõmme metsikute vihahoogude järele.

Johnsi ujudes edasi vaikiv hõljuv pind tema ümber rauges siledaiks õlitaolisiks laikudeks, mis purunesid piimataolisiks pilgutavaiks fosforileekideks ja tähtede tolmuga täiskülvatud ringideks ta edasitungiva ujumisliikumise ümber. See troopiliste vete vägev fosforivalgus oli talle endisest ajast tuttav nähe, kuid nii ujudes ta tähelepanu kiindus sellele teravamalt kui iial varem. Need terava hetkelise valguse väikesed sädemed, mis kiletaolises keerlevas hõõgumises süütsid ja kadusid, olid ta meelest kui silmad, mis pilkavalt ja kahjurõõmsalt luurasid ta teekonda ja naersid mõeldes, kuidas see lõpeb. Kuid ta hoolis vähe nende pilkamisest, ta mõtles häbistada nende alatud ootused. Kogu lõputu öö ta lohutas end selle kujutelmaga, kuni lõpuks tähed hakkasid kiiresti kahvatuma ja siis troopika äkiline koit loitus kummuval taevarannal.

See heitis oma leegi madalale leetseljakule, millest poolekümne miili kauguses peksis lainemurd, ja selle taga palmidepalistusele ja mäele, mis kõverkaelsena, purpurrohelisena küürutas mõne miili kauguses maa sees.

Mehelt pääsis tasane rõõmuhäälitsus, ta muutis suuna paremale ja ujus otsekohe leetseljaku poole. Kuid ta ujus nüüd õige aeglaselt, säästes jõudu ranna lainemurru ja viimse võitluse tarvis.

Kui ta lõpuks oli pääsnud mõne saja silla kaugusse murdlainete mürisevast, varisevast joonest, mis kosena veeris üle kogu leetseljaku, ta mõistis, et sel kohal oli võimatu maanduda ka niisugusel kogenud murdlainete vallutajal kui tema. Kuid ta märkas siiski, et maa sel kohal oli mingisugune maanina, mis läks paremale poole merre. Ta seepärast pöördus veel enam paremale ja ujus kannatlikult ühes suunas kohisevas mürinas. Kui oli kulunud veel paar tundi — ja päike seks ajaks oli muutunud sulavaseks ja sundinud teda vahetevahel kastma pääd — ta jõudis käänduda maanina ümber ja viimaks leidis, nagu oli lootnudki, paiga, kus ranna lainemurd maa varjus oli pisut väiksem. Valides tüseda veerlaine, mille murdumiskoha ta arvas võivat ära arvata, ta sööstis sellega ranna poole, püsides parajas kauguses püstikargava harja taga ja lõpuks muutes ujumise üsna aeglaseks, et hoiduda laine purustavast kukkumisest. Selle põrutavas mürinas ta tundis jalaga põhja ja sööstis edasi ja sukeldus vaiksesse vette, enne kui jõudis pärale järgmine murdlane.

Miili kauguses oli vaikse vee taga kuldvalge rand, hõõguv päikesepaistes, mida läbistas mere poole siuglev madal oja.

Johns teadis, et ta pidi olema ettevaatlik ja ujus õige aeglaselt ranna poole, uurides iga puud ja põõsast, kas ehk leiduks kuskil elu ähvardavaid sümptome. Papagoisid lobises ja kisas seltskonda armastavalt oja ääres puie ladvus, ja see otsekohe rahustas teda, et vähemalt lähimas naabruses ei olnud inimolendit ega varitsevat kiskjat looma. Ta ei teadnud, mida oodata sel tundmatul maal, mida ta pidas mingiks saareks, kuna tal ei olnud mingit juhtnööri otsustamiseks, kas oli see Uue-Guinea rühma välissaari või kuulus see Suumatra saartepiirkonda. Ta teadis, et kui see kuulus Uue-Guinea rühma, siis ei olnud sääl hädaohtlikumaid loomi kui metskult, madusid muidugi arvestamata. Kui see oli aga Suumatra saarestiku välismaid, siis ta teadis, et sääl võis kohata Malai-poolsaare julmimaid kiskjaid. Siiski lootis ta viimast võimalust, sest ei olnud haljal ümaral maakera pinnal metslooma, mida ta oleks kartnud sama palju kui Uue-Guinea tihnikute metsinimesi.

Jõudes jõe suus maale, Johns langes kummuli ja jõi pikade sõõmudega selle magedat ja puhast, ehk küll peaaegu kuumat vett. Otsides siis lähima varju, istus ta maha, selg puu vastu ja silmad kiindunud tihnikusse, kavatsedes puhata ja kaaluda võimalusi. Ta oli pööraselt unine kogu öö kestnud ujumise ja selle eel käinud pingutavate ja väsitavate päevade järele, kuid ta ei tahtnud magada, enne kui oli pingutanud pisut mõtteid. Mõtlemine muutus siiski pea võimatuks. Märgates, et silmalaud vägisi vajusid kinni ja igasuguste imelikkude nägemuste nägemine kasvas iga silmapilguga, ta ronis kõrgele puu otsa, punus kokku paar kõrvuti asuvat oksa toeks enesele ja otsekohe ning kaalumata vaibus unne.

Ta magas mitu tundi väsimusrasket und, magas läbi päevasüdame raske kuumuse ja tükk aega päälelõunast, kuid lõpuks äratasid teda nälg ja ebamugav kõlbmatu magamisase. Ta hõõrus nõtkemaks kangestunud liikmeid ja märgates siis, et puu oli õige kohane pelgupaigaks, kuna sellele oli kerge ruttu tõusta, ta murdis rohkem oksa ja punus enesele õige kindlad narid, millele ta heitis peenemaid oksa ja lehti, ja sai lõpuks enesele rahuldava aseme. See andis talle rahustava kodutunde. Tal oli pesa — midagi kodust. Siis ronis ta maha ja läks otsima söögipoolist.

Ta nägi pea, et vähemalt toidu poolest ei tarvitsenud mures olla. Ei tarvitsenud muud kui omast puust sirutada käsi lähima naabri oksisse, et noppida küpsi mangostane¹⁾ nii palju kui süda kutsus. Ta oli kindel, et ka toitev durio²⁾ ei olnud kaugel ja rannalaguuni vaikes vees oli kindlasti külluses mahlakaid konnakarpe. Söönud suurema nälja rahuldamiseks mangostane, ta murdis ja tahus õhukese, kuid raske oksa teibaks ja, alasti nagu esimene inimene puie ladvust maha lasledes, et alustada võitlust ülivõimu pärast oma neljajalgsete võistlejatega, ta astus varjust esile ja peaaegu uhkena kõndis üle rannariba vee ääre.

Võimsana ja nõtkena, ülihästi arenenud kehaga, ta sugugi ei kartnud oma alastiolekut ega kaitsetust, vaid tundis, et ta julgus aina kangekaelsemalt tõusis vastu neile hädaohtudele, mis ta teadis ees olevat.

Rannal märkas ta nüüd õige rohkelt ajupuid ja igasugu risu. Nende seast ta suure tuhnimise ja pöõrmise pääle leidis mingisuguse eseme, mille teises otsas oli nael, ja sellest ta sai palju mõjuvama relva kui oli ta paljas teivas. Nähes, et see oli sobiv ja hää kaalult, ta lõi väljakutsuva pilgu tihedasse lehtseina, mille taga varitses nii palju tundmatut hädaohtu, siis hakkas ta koguma õhtusöögiks parimaid konnakarpe. Ta viis need enesega oma puu juurele ja istudes selg tüve vastas ta sõi kõhu täis, enne kui uuesti ronis okstesse oma pelgupaika.

Seniajani ta ei olnud näinud muid elumärke kui mõne ahvi, hulga papagoisid ja kakaduid ning ühe lendava punetava flamingoparve. Rannalolevast tuhnimata laevarusust, millest kindlasti suur osa oleks äratanud arukate metslaste tähelepanu, ta järeldas, et sel kohal ei asunud ega käinud inimesi. Kui see oli jälle suuremate kiskjate asupaik, siis arvas ta, et see selgub kindlasti päikeseloojangu ajal, mil need arvatavasti tuleksid jooma magedat jõevett.

1) Ida-Indias kasvava *Garcinia mangostana* vili.

2) *Durio-Zibethinus* on Ida-India viljapuu, mille seemneid küpsetatakse ja süütakse kui kastaneid.

Tal ei tarvitsenudki kaua oodata tõendisi oma arvamisile. Loojangu veel mängeldes puie ladvus ja taeva veel helkides kahvatuvais värves, kuuldus alt metsast rasket tammumist, ja kari metspühvleid vajus alla jõe. Nad olid Johnsi puust paarsada sammu ülalpool jõe ääres, kuid siiski küllalt lähedal, et neid ära tunda.

„Kui siin neid asjamehi on liikumas,“ ta mõmises pahaselt, „saan ehk teha leopardidega ja võib olla üle või kahe tiigrigagi tutvust. Peab pidama silmad lahti.“

Ja ta otsustas varustuda järgmisel päeval suurema arvu relvadega, eriti millegi piigi või oda taolisega, millega võiks võidelda kaugemagi maa tagant kui teibaga. Ta mäletas kahetsedes oma vintpüssi ja pistolite paari, mis olid läinud põhja ühes laevaga. Nende asjatute kahetsuste järele ta vähendas oma nõudeid, igatsedes hääd vibu ja nooli, mis oleksidki olnud kergesti kättesaadavad, kui oleks olnud vaid puss. Kuid see oli sama asjatu unistus kui vintpüss ja revolver. Ta rahustas oma meelt väikese hääletu naeratusega, kehitas õlgu, uuris asjatundliku pilguga oma pikki soonilisi käsivarsi ja alasti keha lihakseid, ning võpatades äkki mõttest, et ta oli langedanud relvata inimsuse paljale põhialusele, ta töötas näidata kõigile kallaletungijaile, et ta oli vastupanevam loom kui parim nende seast.

Ja eriline juhus tahtiski, et tal ei tarvitsenud kaua oodata, kui see otsus pandi proovile. Vaevalt jõudis puu all sulisev oja, segaseks muutunud pühvlite käigust, uuesti selgeks joosta, kui selle äärele saabus paar väikest kaljukitse jooma. Kartes varitsemist, nad otsisid lagedat kohta, juba teispool Johnsi puud, ja jõid aralt, kordamisi, iga silmapilk tõstes pääd ja vahtides. Kuid vaatamata kõigele valvusele, nad ei võinud märgata vaenlast, kes lähenes vargsi jälgi mööda. See oli lahja vilgas täpiline panter, ja ta hiilis nende järel hääletult kui vari, püsidis hoolikalt Johnsi puu taga varjus. Tulnud puu tüveni, suur kassloom litsus end maa ligi ja vahtis hoolikalt ümberingi, nähtavasti teadmatuses, kas ta oli küllalt lähedal, et kallaletung saagile võiks õnnestuda.

Ennekui ta suutis jõuda otsusele, näisid kaljukitsede pikad valvsad kõrvad tabavat mingi ähvardava hääle tagapoolt tihnikust. Vaid osa sekundist nad mõlemad seisid kangestunult, kõrvad, silmad ja koon teritatud hääle suunas. Hüppega, mis oli nii kerge kui oleks tuulehoog tõstnud neid, kargasid nad siis üle jõe ja põgenesid ära mere randa mööda. Panter, paljastades pettumuses oma pikad valged hambad, sööstis üles puu otsa ja vahtides tahapoole tunnistas jälgi, et näha, mis asi oli saagi ära peletanud. Kui ei paistnud midagi, ta asus ronima kõrgemale, nagu tahaks paremini näha, ja kohtas inimese tõsised silmad, mis vahtisid üksisilmi ülalt naride ääre tagant.

Tõmbudes tagasi ehmunud urinaga ja kõrvad litsutud tigidalt pää ligi, küürutas ta oksale ja vahtis üles mehe silmi. Kuid Johns ei arvanud pantrit tõsise toimingu vääriliseks. Tema meelest see oli vaevalt midagi muud kui suuremat tõugu metskass. Kuid talle ei meeldinud, et loom oma loaga tuli tema puu otsa. „Kas sa kaod siit!“ käskis ta valjusti ja lõi käsi kokku. Saba kange ja karvad püsti, laskus hämmastunud loom alla kummitavast puust ja kadus tihnikusse.

„Nähtavasti sellest aitab sinutaolistele,“ naeratas mees endamisi ja hakkas korraldama oma aset mugavamaks.

Hämaruse kiiresti muutudes tähiskirkaks pimeduseks, Johns enam ei suutnud eraldada vee ääre tungivaid kujusid. Need püsisid tihniku ääre läheduses, ebamääraseina liikuvaina varjudena, kes vaevalt puudutasid vett, et siis jälle kaduda. Vahetevahel siiski raske jalgade müdin ja vee solin ilmutasid, et mõned külalisist olid kaunis kogukad, olid nad muidu missugused tahes. Kord kuuldus pisut kaugemal tihniku seest hättasattunu valukarjatus, millele järgnes lühikene müdin alt metsast, ja Johns järeldas, et mingi loom hirvede või kaljukitsede hõimust oli sattunud pantri saagiks. Häälele järgnes nägematu, kuid mürarikas kabuhirm jõe ääres. Siis tuli vaikus,

mida murdlainete kohin kaugel karidel ennem suurendas kui segas.

Soe merehõnguline õhk oli kui unejook, ja Johns tundis nüüd, et uni oli temast võitu saamas. Ta katsus veenda end, et naridele võis julgesti heita magama, vaatamata kogu röövelule, millest kubises nüüd terve tihnik. Oma ajude tagakambreis ta teadis küll, et see oli meeletu, kuid ta hakkas juba alla andma ja libisema nägemuste maailma, kui merelt tulev meekarva valgus teda äratas. Kuu oli parajasti tõusmas. Ta vahtis välja selle poole, ja ääretu viletsuse tunne äkki kiskus kokku ta südame. Siis kostis tagant ta kõrvu nõrk hää ja ta pööris pää. Jõe ääres, täpid heledad eespoolt tulevast valgusest, lame julm pää tõstetud kuu poole, seisis määratu leopard.

Johns teadis, et leopard ronib puu otsa niisama osavasti kui panter. Hääletult haaras ta oma väikese teiba ja tunnistas, kas selle otsas olev nael oli ka küllat kindel. Ta oleks nüüd soovinud, et ta oleks märganud varustuda odaga. Kuid julgustades end ta pingutas oma liikmeid ebakindla võitluse vastu, mis näis olevat tulemas.

Samal ajal leopard hakkas nuusutama õhku, nagu tundes hõngu, mis teda võõrastas. Et see oli hõng, mis äritas ta viha, oli näha selgesti kõrvade päälgi surumisest ja saba keerutamisest. Kuid ilmselt inimese hõng ei olnud talle tuttav. Ta hiilis vargsi ringi, kuni sattus inimese jälile. Silmapilkselt ta kangestus valvsaks valmisolekuks. Sääli oli midagi tundmatut ja hädaohtlikku. Üpris hoolikalt ta jälgis jälgi puu lähedal, nuusutas tüve ja tõstis pää okste poole, et vahtida neisse üksisilmi.

Külmalt mees vaatas alla julmale loomale kahvatus valguses.

Johns teadis, et kuu horitsontaalsete kiirte tungides igale poole puus, tema oma valge ihu tõttu oli vaenlasele väga selgesti nähtav. Ta käänis veidi oma pead, nii et kuuvalgus langes ta näole, ja vaatas alla kiskja ülespoole suunatud silmi. Siis hakkas ta kõnelema:

„Korista siit oma kondid!“ ta käskis väga aeglaselt, silp silbilt, raudsel häälel. „Vaata oma asjade järele ja ära pista nina minu asjusse.“

Kiskja näis kahtlevat. Kord või kaks ta silmad pöördusid kõrvale, et kohe jälle pöörduda tagasi mehe silmi. See tõsine käskiv pilk kõneles selgesti, et tal ei olnud tegemist väriseva ohvriga, vaid vastasega, kes oli kartmatu ja valmis võitlema. Kuivõrra hädaohtlik vastane ta võis olla, too valget värvi olevus kõrvalepõiklemata silmadega, ta ei suutnud arvata. Ta näis olevat sama suur kui tema isegi, ja kahtlemata ta oli üpris imelik ja ennenägematu väliselt kujult. Ning

need hääled, mis ta tõi kuuldavale. Need ei olnud küll valjud, kuid neis peitus mingi käsitamatu ähvardus. Kuigi leopard oli nii julm ja verehimuline, ta õieti ei otsinud võitlust võitluse pärast. Ta oli harjunud nägema kirjeldamata hirmu neis silmis, keda kohtas ta pilk. Ohvreid ta otsis ja mitte vastaseid. Muidugi ta teadis, et oli olemas loomi, kes olid temast hirmsamad. Tiigrist näiteks ta hoidus eemale niipalju kui võimalik. Ning ta hoidus ka salapärasest vanast pühvelhärjast, kui juhtuti tulema vastamisi metsateel. Kas too puusse roninud olevus võiks ehk ka olla tema isand?

„See puu on minu,“ jatkas ülalt sama külm hää, aeglaselt, sõna sõnalt. „Püsi sina sellest eemal. Mine ära!“ Neis häälis oli usk ja kindlus, mis juhmistunud looma meelest tundusid päris kohutavaina. Pikapääle ta näis otsustavat, et tal ei olnudki mingit erilist riidu selle eneses kindla muulasega, kes vahtis teda üksisilmi okste vahelt. Ta pööris ära päa ja näitas mõne sekundi jooksul, nagu oleks ta unustanud, et võõras oli olemas. Siis pööris ta ära ja läks kiirustamata kuulmatul sammul tihniku poole.

Kuigi Johns rõõmust värises selle tähtsa võidu järele, pääsis temalt siiski sügav kergenduse-ohe, kui leopard oli kadunud. Ta teadis, et võitluse puhul võitluse tulemus tema viletsa relva ning ebakindla jalatõe tõttu oleks olnud teadmatu. Ta mõistis, et magada võis ainult täiel päevavalgusel. Ülejäänud osa ööst ta veetis haududes mõtteid, kuidas teha oma pelgupaiga puus pisut kindlamaks ja kuidas saaks hankida rohkemal arvul ja paremaid relvi. Öö jooksul käis vahetevahel teisi tihniku asunikke jõel joomas, kõige rohkem hirve hõimu eriliike, siis veel üks pühvel, väiksemaid loomi, keda ta ei tunnud, teine panter või kaksiki ja veel üks leopard, kui see polnud seesama, nagu talle näis. Päikesetõusu ajal oli lõpp jalutajail. Siis vaibus ta paariks tunniks raskesse unne.

Ta ärkas võpatudes ja veendununa, et leopard parajasti oli ronimas puu otsa, et temale kallale tungida. Ta haaras teiba ja silmad pärani lahti ning valmis võitluseks ta kummardus naride ääre üle. Kuid polnud näha midagi ähvardavat kui suur punase habemega kakaduu, kes kiikus lähedaloleval oksal, pää alaspidi, ajas püsti oma uhke harjatuti ja vaatles teda mingi piduliku alatusega. Ta purskas naerma, ja lind lendas oma teed vihaselt kisades. Johns ronis siis nobedasti puust alla, ujus laguuni läikivas soolases vees ja hakkas siis sööma mangostane hommikueineks. Meelega ta seekord loobus konna-karpidest, töötades asuda otsekohe sellele raskele ülesandele, kuidas teha tuld hõõrumisega, kui vaid kõigepäält oli sooritanud hädapärasema, hankinud relvad ja julge asupaiga.

Otsinud tüki aega, ta leidis lõpuks rannikul olevate aju-
puude seast tükikese sambasse kinnitatud kerget käsipuud.
Johns kangutas selle lahti, mis oli vaevaline töö ja peaaegu
uputas ta higisse, ning tahus selle pää teravaks hambuliseks
otsaks. Ta nägi, et see oli kõva saarepuu ja mitte liig hab-
ras; ning rahuldusega ta veendus, et temal oli nüüd õige
tubli oda, millega sai tõugata vaenlast alla, kui see püüdis
ronida tema naridele. Aga kuigi ta otsis kogu hommiku, pää-
lagi ja õlad kaetud märgade lehtedega, ta ei leidnud siiski
teivast, mis oleks olnud niisama mõjuv kui varemalt hangitu.
Oma paksu raudnaelaga, mis kõvera nokana oli püsti käsipuud
teises otsas, sel ei olnud muud viga kui kergus. Kergus, ta
otsustas, oli kõrvaldatav suurema lihastejõu tarvitusele võt-
misega löögi juures.

Otsimise askeldusisse kiindunud Johns oli hetkeks unust-
anud need hädaohud, mis võisid varitseda jõe kõrgemat kal-
last palistava halja tihnikuseina taga. Äkitselt raske, rõhkv
hingamine üsna tema kõrval sundis teda kiiresti pöörduma, ja
samal ajal ta tundis juukseid päälael püsti tõusvat.

Vaid kümme samm sammu eemal seisis vana pühvel, sil-
mitsedes teda kuritahtlikult.

Johns silmapilkselt toibus oma hämmastusest. Hääle
salapärasus oli teda ehmatanud. Kohe kui ta mõistis seda, tuli
tagasi ta enesevalitseminegi. Tundes oma jalgade väledust,
oli ta kindel, et suudab hoiduda eluka kallaletungist ja häda-
korral pääseda sukeldumisega laguuni. Kuid ta ei soovinud
põgeneda, kui sellest võis vähegi hoiduda. Ta püsis paigal
kindlana ja valmina ning rahulikult kohtas eluka jõllitava
pilgu.

Alul härg näis kavatsevat tungida kallale, nagu oleks
inimese paljas lähedalolu teda vihastanud. Ta kaevas liiva vi-
haselt, kuid kaheldes. Ta mõirahtas ja astus paar sammu läh-
emale. Kuid inimese absoluutne liikumatus ning ta rahulik
pilk näisid mõjuvat suurele loomale kui külm saun. Ta vihane
saba hakkas vajuma. Ta vaatas kähku kõrvale, nagu tuleks
tal meele muu asi. Ja lõppeks mõirates süngelt täiest kõrist
ta pöördus ära ja astus vantsides jõe poole. Kord või kaks
ta seisatas ja vaatas taha ähvardavalt, nagu pooleldi oodates,
et inimene ajaks teda taga. Kuid Johns jäi paigale, toetudes
odale, kuni pühvel oli jõudnud üle jõe teisele kaldale. Pomi-
sedes siis endamisi „parem on magada nüüd, kui tahad öösel
valvata“, ta läks oma puu juure ja ronis oksa mööda kergelt
ja nobedasti kui šimpansee.

Johns magas sügavasti päevasüdame kuumuse ja tarvitas
valge aja lõpu oma relvade kõvendamiseks. Ta tõmbas puusse
sitkeid pikki varsi. Tarvitades viimaseid köitena ta ehitas

õige kõvad narid ja nende ümber kõrgema kaitse, et ta lamades ei kukuks maha. See võis juba küllalt kõlvata merehädalisele, arvas ta, kui vaid leopardid jätaksid rahu. Ja kui nad ei jäta, siis nüüd ta arvas suutvat anda neile kasuliku õpetuse.

Pisut enne päikese loojangut ta kandis endale puusse toidutagavara ning kuiva kuusetüki, mille ta oli leidnud ajuesemete seast, ja veel pool tosinat kõvu teraväärseid koori. Ta kavatses tarvitada sunnilise valveaja, et lõigata endale peeneid puupilpaid, mis kõlbaksid tulesüüteks, kui algaks tuletegemine. Kuid ta ei pidanud oma õhtut veetma nii vaikselt ja koduselt, nagu oli arvanud. Ta ei tunnud veel tihniku kõiki võimalusi.

Kaugelt, metsa kaugemaist osist, kuuldus vali karjumine, ja hirmuvärin läbistas ta selgroo. Seesugust häält leopard ei suutnud teha. Ta teadis otsekohe, et üksi lövi või tiiger suutis teadustada enesest sel viisil. Kuid lõvisid ei saanud olla neil pikkuse- ja laiusekraadidel. Kuidas jõuaks ta vastu panna tiigrile oma viletsate relvadega? Ta süda langes mõneks minutiks sinna, kus saapad oleksid olnud, kui tal oleksid olnud saapad; ja ta mõtles, ta peab nüüd iga hetk kartma ja valvama, valmis põgenema silmapilkselt oma puulatva nagu hirmunud ahv. Kuid nagu soojuse laine tormas läbi kõigi soonte siis jälle ta vana usk inimesse loomade valitsejana. Tema ise, nii kordas ta endale, kuigi oli üksinda ja alasti ja muulane kohapääl, oli siiski kõigi nende kiskjate valitseja, kõigist üle, niikaua kui tahe ega julgus teda ei petnud. Ta oli lugenud, kuidas alasti metslased mõnes kõrvalises maailmas kolkas peavad jahti nii tiigrite kui ka jaaguaride pääle üksinda ja ilma muude relvadeta kui teritatud teivas. Ta töötas, kui aeg selleks tuli, õpetada tiigrile hoiduma tema teelt, nagu olid hoidunud kõrvale ka leopard ja pühvel. Ta istus ja kaapis pimedas konnakarbiga oma oda ebatasast otsa, kuni see oli peaaegu terav kui nõel.

Selle karjumise järele ei olnud kuulda õhtuhämaruses muid jõel joomas käijate hääli. Kauakestev vaikus hakkas tunduma halbaennustavana, ja Johns märkas, et ta pingutas kuulmist nii teravasti, et hakkas ette kujutama olematuid hääli. Tema meelest kuuldus raskete käppade tatsumist puu all, kuid alla vaadates ta nägi selgesti, et säääl ei olnud midagi.

Lõpuks tõusis kuu. Ta oli vaevalt tõusnud merest, punasena, kõverana, nagu hästi paisunud poolitatud ketas, kui tiiger tuli esile tihnikust umbes saja sammu kauguses, astudes pää otse kuu poole pöördud. Nähtavasti tal oli aimu inimese lähedalolust, sest ta nuusutas ähvardavalt ja uurivalt ning sammus otse puu poole.

Johns teadis kindlasti, et tiigrid üldiselt ei harrastanud puu otsa ronimist. Kuid ta teadis ka, et mõned metsloomad, kui neil kitsas käes, tühistavad loodusloo hääkskiidetud säädsused. Ta oli siiski valmis oma osavusega vastu panema okste seas olgu missugusele tiigrile tahes. Kui siis vöödiline, alatuilmeline kiskja saabus puu alla ja tõstis tema silmade poole oma arad silmad, kirus mees teda ähvardavalt ja viskas alla ajupuu tükikese.

Ta tabas nii osavasti, et kild juhtus otse põigiti tiigri koonule. Loom urises üllatusest ja vihast, astus tahapoole, tõmbus küüru ja suure hüppega taotles alumist oksa, seda kohta, kus see täisnurkselt lähtus tüvest. Tugevate esikäppadega ta võttis kinni oksast ja rippus sellest sekundi või kaks, tagumiste käppadega tugeses puutüvele, et upitada end üsna üles.

Seda oli Johns just oodanud ja ette näinud, ja ta oli nüüd valmis, lamades pikali naridel, oda käes. Sihtides oda allapoole, kuigi mitte liiga tugevasti — ta kartis otsa murdmist — torkas ta kaks korda kiskja näkku ja pistis läbi looma ühe silma, hävitades selle täiesti. Tiiger mõirgas valust, tõmbas teise tagumise käpa oksale ja pööris pää kaugele kõrvale, et hoiduda ta nägu taotlevaist löökidest. See asend paljastas looma kõri ja kaela.

Ja nüüd mees, pannes kaalule otsa kaotuse, lõi täie jõuga. Ots tabas õieti, tungides üsna kiskja lõua alla; ja mõlema käevarre kogu jõuga mees surus selle nii kaugele kui sai. Jämedatahuline saar murdis enesele tee peaaegu läbi; ja lämbuva röökimisega ning kramplikult kangestudes tahapoole tiiger langes maha, viies oda enesega. Mõnd aega ta püherdas maas, kraapides ja kõhides ning ajades suust suuri veriseid vahulaike. Lõpuks ta vajus maha ja lamas vaikselt.

„Neetud loom, murdis mu oda,“ mõmises Johns, varjates võidurõõmu, mis paisutas ta südant. Siis, põhjendatult otsustades, et selle heidutava looma lähedus puu all kohutab tagasi oma teele muud külalised, ta asetis magama.

Järgmisel päeval Johns oli mõnd aega kahevahel, mis teha tiigri laibaga. Ta oleks häämeelega nülginud selle ja kuivatanud naha päikesepaistes ning hoidnud selle alal võidutähena ja asemealusena. Kuid kuna ei olnud muud terasriista nülgimiseks kui konnakarp, ta kartis oma ülesande suurust. Lõpuks ta otsustas, et kiskja raisk jäägu paigale hoiatavaks eeskujuks, õpetuseks kõigile kõrve roimareile, et puuelanikuga ei ole hää naljatada. Ta vedas laiba mõni sada sülda tuule kätte ja jättis selle liivaluitele, mõni süld tihniku äärest, kus iga silm võis teda põhjalikult uurida. Ta oli kindel, et sõnum

tiigritapjast levib kiiresti metsas ja et teda enam ei tülitata.

Johnsi arvamised olid kahtlemata õiged, sest ülivõimul on vägev mõju metsaelanikele niisamuti kui inimestelegi. Ta oli osutunud tihnikut valitsevaks isandaks, seepärast ta oli ka

käskija. Tark ja metsa säadusi austav elevantki oleks hoidunud tulemast selle valitseva puuasuniku maale. Kuid õnn jälgis Johnsi ja tema nii kiiresti rajatud valitsemisvõimu ei pandud pikaaegsele katsumisele.

Tiigriseiklusele järgneval päeval tõusis poolsaare tuulealusel poolel, mitte kaugel teispool leetseljaket, hollandi kaubalaev, mis saatis maale vene vee järele, sest teistele saarte vahet sõitvaile laevule oli tuntud Johnsi jõgi. Miili või kahe

kauguses oli leetseljaku kitsas avaus, mille kaudu vene võis sisse libiseda, ja Johns pääsis pea veetma oma õnnelikku valitsemisest loobumist kurku loputava napsi ääres, ja pükstes, mis tõsi küll olid liig laiad ta kehale. Ta jutustus pani tublide päästjate usu esialgu kõvale katsele, aga kui käidi vaatamas surnud kiskja raiska, kelle kurgus oli veel Johnsi hädaohuks varutud oda, nähti, et tõendised olid küllalt veenvad; ja Johns võis viia oma ülivõimu tunnistuse endaga laeva läikivale laele. See oli vaid kerge reisivarustus, kuid tema silmis väärtuslik.

Meie pasuna lugu.

Jaan Vaftra.

Meie käisime Kustiga kahekesi karjas. Suur, sügav Soolaas — see oli meie armsaim koht. Sää! kasvas rohi hästi, ja suured põlised kased ja kuused varjasid meid tuulte ja vihma eest. Mõnus oli sää! iseäranis pühapäevadel. Sest siis oli iga tublim Männiküla karjapoiss sää!. Huikasime üksteist vastastikku, ja nii armas oli kuulda, kui siit-säält halila, halilu kostis. Ja kui viimaks karjad kokku ajasime, oi seda naeru ja nalja, mis siis hakkas. Roniti üksteise võidu puu otsa, tehti peidumängu, vahetati nuge. Isegi kaklesime mõnikord tublisti. Muidugi oldi niikaua vihane, kui tüli oli ees. Tüli mööda, viha ka mööda. Kui mõnes peres oli midagi uudist, siis räägiti sellest üheskoos ja püüti otsustades olla täismees.

Ühel pühapäeva hommikupoolel, kui kõik jälle kokku olime saanud ja karjatuju oli kõige parem, kuuldus kaugelt mingit ime-likku häält. Kuuldus ja vaikis. See oli nii uus ja harjumatu. Mis pidi see olema? Nagu kauge huikamine, siiski ka mitte. Nagu laulmine, siiski mitte ka laulmine. Jäime uudishimuliselt kuulama. Jah, jälle. Lu-tu, tu-lu-lu-lutu! kõlas nüüd üsna selgesti.

„Oh teie suured lollid,“ pahvatas Alatare Peeter naerdes. „Nemad kuulavad ja ei saa aru! See on ju Nurmeküla karjapoiste pasun.“

„Kas siis Nurmeküla poistel on pasun?“ küsiti läbisegi.

„Muidugi on,“ seletas Peeter. „Ega nemad ole nii armetud kui meie. Teevad endile pasunaid ja puhuvad kas maailma lõhki.“

See oli uuemaks uudiseks. Algas elav läbirääkimine pasuna pärast. Alatare Peeter oli selles täitsa asjatundja. Pikalt ja laialt seletas ta, kuidas pasunaid tehakse. Kõik kuulasime. Asi oli ju tähtis.

„Aga mis oleks, kui me ka endile teeksime pasuna,“ pani meie Kusti ette.

„Muidugi teeme — ja palju parema veel, kui Nurmeküla omadel“, suurustas Alatare Peeter.

Nurmeküla poiste pasun aga naeris ja nuttis oma imearmsa helinaga kogu selle aja.

Aga me pidasime nõu: tulevaks pühapäevaks peab meil ka tingimata olema pasun. Alatare Peeter valiti pasuna toimkonna esimeheks, mina ja meie Kusti abideks.

„Aga küll me siis puhume,“ oli viimaks kõigi arvamine. Ja kogu hommikupoolel ei olnud muust juttu kui pasunast.

*

See oli esmaspäeva lõuna vahel, kui Alatare Peeter tuli meile. Me Kustiga juba ootasime. Nõu oli nimelt nõnda peetud, et juba esmaspäeva lõuna vahel pasuna töö algab pääle.

Kool neegrite maal.

J. Oro.

Antsukene pisi poju
tuli ükskord koolist koju,
mõtles: külmaga on paha
koolis käia talve ajal,
selle maa ma jätan maha,
lähen vaatan, kuis on mujal.

Aafrikas, nii arvas ta,
on vast parem õppida.
— Säääl ei ole lund, ei jääd,
palmide all koolimaja,
sõiduloomad säääl on hääd,
pole jala käia vaja.

„Kõigepäält on tarvis teravat kirvest,“ seletas Peeter, Mina läksin aita ja tõin isa suure kirve tasahiljukeksi välja. Kusti võttis kirve õlale.

„Nüüd metsa,“ kamandas Peeter.

Ronisime aida kõrvalt üle aia otsekohe rukkipeenrale ja säält padavai metsa poole.

„Kuhu te, kurjad loomad, kirvega lähete?“ hüüdis keegi tagant. See oli ema. Ta vist oli näinud, kuidas me kirve aidast välja tõime.

„Edasi, edasi!“ hüüdis Peeter. Panime jooksma ja olime varsti metsas.

„Aga mis puust me ta õige teeme,“ päris Kusti.

„Muidugi lepu puust! Tehakse ka haavapuust, aga Nurmeküla omadel on lepast,“ seletas Peeter.

Pea oli jäme lepp raiutud maha. Isa terav kirves oli tõesti hää, nagu ta alati ütles.

Raiusime lepa maha ja ta otsast kõige sirgema jao sülla pikkuselt ära.

Neegripoistel tore olla —
kõigiti võib kooli tulla,
palja päi ja palja jalu,
sääli ei tunta külmavalu.
Arvutuse tunnis ka
kerge kokku arvata —
sõrmi, varbaid korruga
hõlpus kokku lugeda.

Võimlemise tunni ajal
võimeldakse okste najal.
Kes on kärmas ronija,
puie otsas turnija,
see võib oksal pilli lüüa,
vaevapalgaks õunu süüa.
Kes on laisk, ei see saa palka,
õpetaja annab malka.

Nüüd algas tahumine. Peeter oli tõepoolest ses asjas täis-
mees. Tahus nii ilusa trehtritaolise puutõlva välja, et lase olla.
„Nüüd tarvis veel voolida ja lõhki lõigata.“
„Mistarvis veel lõhki lõigata,“ pärisin mina.
„Nojah, kuidas sa muidu saad augu sisse?“
„Aga meie isa oherdiga?“
„Saa nüüd aru, oherdiga ei saa!“ — — —

*

Teisipäeva lõuna vahel olid Peeter Kustiga kui tina tuhka
kadunud. Ma otsisin igalt poolt, kuid ei leidnud. Õhtupoolel
karja minnes ilmusid nad pööningult, uus pasun käes, auk sees.
Järgmisel päeval kadusid jälle Peeter Kustiga lõuna-
vahel ära. Ma protesteerisin, et mind ei võetud kaasa.
„Loll, sind ei või kaasa võtta Sa räägid teistele ära, kui-
das meie teeme pasunat, ja viimaks teeb iga seakarjus endale

Tunnete vist kooliseadust:
õppima peab loodusteadust, —
teadma peab, kuis kasvab mänd,
kuidas liigub ahvi händ.
Seda näeb kõik pildi pääl.
Aga parem lugu sääl:
elusloomad kaasa võta,
koolituppa julgest' tõtta,
siis sul hõlpsast' meele jääb,
mida kobra-madu näeb,
mida ahvid teha võivad,
mida krokodillid sõivad.

Õpetaja teada soovib,
neegripoiste tarkust proovib,
kus on jõgi see ja see,
kust saab Niilus oma vee.
Ei sääl minda kaardi juure,
neegripoiss toob vibu suure,
laseb viuhiti! ühe noole
küsitava asja poole.
Nii on asjal palju headust,
õpid tunnis mitut teadust,
ühtlasi ka laskma märki,
tundma vibupüssi värki.

pasuna," tõreles Peeter. Seekord tõid pasuna täitsa valmilt nähtavale. Ilusasti kasetohtudega ära mässitud, peaaegu terve süld pikk. Nad olid lõunavahel metsas käinud ja säääl tohu pääle tõmmanud.

„Nüüd viime ta ligunema. Enne ei proovi, kui reedel,“ seletas Peeter tähtsalt. Ja pasun viidi ära. Kuhu just, seda ei saanud ma teada.

*

Reede lõunavahel ilmus Peeter aegsasti meile. Seekord võeti mind ligi.

„Läheme nüüd!“

Asi oli tähtis. Pasun oli metsa, kuhugi põõsastikku lompi viidud ligunema ja nüüd pidi katsutama, missugune ta hääli õieti on.

Läheme, otsime koha üles. Jah, säääl ta ujus, see uus

Negriipoiss on must kui pigi,
must on isegi ta higi;
kui ta ajab tinti maha,
ega see ei teegi paha;
paneb tindi sisse käe,
ega seda ükski näe;
käega tindi ära pühib,
laua hästi puhtaks nühib,
siis on asi jälle hää.
Et on tindine tal pää,
sõrmed, nägu, terve keha —
kes võib seda kindlaks teha.

Juhtub sääligi vahest ka —
tuleb kooli vaatama
koolinõunik, kuri mees,
kübar pääs ja prillid ees.
See on tõesti väga paha —
ega negriipoisski taha,
et ta teadmist uuritakse,
tarkus läbi puuritakse.
Aga äkki akna taga
paistab suure lõvi pää,
eks siis nõunik välja plaga,
— asi jällegi on hää.

pasun, otse kesk lompi. Kusti kääris püksisääred üles ja tõi ta välja. Asjatundlikult silmitses Peeter teda siit-säält, pani siis otsa suhu ja puhus.

Vali helide-rida tuli kuuldavale, nii armas ja suurepä-rane.

„Parem kui Nurmeküla poistel.“

„Parem!“ hüüdsime meie Kustiga mõlemad nagu ühest suust.

„Aga nüüd peidame ta uuesti ära,“ seletas Peeter hiilgalval näol. „Meie ei tee enne kära, kui pühapäeva hommikul Soolaanes. Siis puhume, et Nurmeküla omadel kõrvad jäävad lukku.“

Kui on koolitunnid mööda, eks siis kookuspähkleid sööda, mängitakse, tehtaks sporti, koerustükke mitut sorti. Aga säääl, kus kasvab rohi, palju hullata ei tohi. Tuleb vali mõõgamees, hõbenööbid kuue ees, hakkab kurjalt kärkima, raamatusse märkima neid, kes keelust üle käinud. Aga poisid ongi läinud — hopp-haloo! käed silmi ette, hüpatakse tiigi vette.

Meil on vahest kanged külmad, aga säääl on kuumad ilmad, palavus on otse kole. Koolitunde siis ei ole, poisid võivad koju minna, palmipuude varju sinna, kus on jahe ojavesi, püüdma väikseid kalakesi...

*

Küll on neegripoistel hää! — Nõnda mõtleb Antsu pää; aga on see tõesti nii, seda ei tea minagi.

See nõu oli häa. Ootamata ja äkitselt pidi meie pasun ilmuma kuulajate ette.

*

Pühapäev tuli, kuid see oli kurb pühapäev meie elus. Ei võinud keegi uskuda, kui õnnetult meie rõõm oli hävitatud. Kui läksime pühapäeva hommikul pasunat otsima, ei olnud seda enam sääl.

„Ära varastatud,“ hüüdsime mõlemad, Kusti ja mina. Peeter ei lausunud sõnagi. Näis, et kõigil oli nutt varaks. Sääl-samas lebas meie uus pasun põõsastikus, katki murtud, purustatud. Kes oli seda teinud? Sellele küsimusele ei saanud me kogu nädal vastust. Kuid asi oli ometi väga lihtne. Mäe-lapsed, väike Villu ja Manni, olid laupäeval käinud marjul. Lombis iseäralist asja nähes, toonud nad ta välja ja lõhkunud puruks.

Nii lõppes meie esimene pasunalugu, nii õnnetult ja armetult. Aga me tegime uue pasuna ja see sai täiesti parem kui esimene, ja parem ka kui Nurmeküla omadel.

Ringsõidul Rootsis ja Belgias.

Elekter põllumajanduses.

Auto liikus kiiresti piki maanteed, sõites mööda talumajadest ja metsatukkadest.

„See ongi farm*),“ ütles autojuht, osutades ehitusele.

Mulle paistis, nagu sõidaksime vabrikusse, aga mitte farmi. Puude keskel paistsid kõrged telliskivi-ehitised plekkkatustega. Isegi kuurid ja aidad tuletasid meele väikesi vabrikuid.

Me sõitsime väravast sisse ja peatusime farmivalitseja maja ees. Rõõmsa naeratusega inimene ilmus trepile.

Ta ütles, et tema on farmi valitseja, ja tegi mulle ettepaneku tutvuda farmi majapidamisega.

Astusime tsementpõrandaga loomalauta. Suured hollandi tõugu lehmad seisid sõimede ees. Nendest mööda käisid rööpad, mida mööda loomadele toitu veetakse. Loomadele allapanemiseks oli turvas. Üks tööline lüpsis lehma, ta pani nisade külge toru ja keeris elektrinööpi. Plekknõusse lehma all hakkas jooksuma vähehaaval piima.

„Meie lüpsame lehma elektri abil. Poole tunni jooksul võime viie masinaga lüpsa 45 lehma. Kaks töolist saavad sellega hakkama. Pärast lüpsmist jahutame piima ja saadame linna,“ seletas meile valitseja.

*) Farm — mõis, suurtalu.

Loomad olid masinatega lüpsmisega harjunud, olid täiesti rahulikud, ainult mäletsevad.

„Palju tegemist on toiduga,“ — rääkis valitseja edasi, „aga siiski teeme ka siin kõik masinatega.“

Tulime hoovile ja nägime masinat, mis õlikooke purustas.

„Meie töölised saavad hästi masinatega hakkama. See asi ei ole keeruline. Masinate lõhkumist peaaegu ei ole. On tarvis ainult korralikku ümberkäimist. Masin vabastab töölise raskest tööst.“

Näitan teile veel meie õlekuure ja viljaaitu. Kui oleksite tulnud nädalat kaks hiljemini, siis oleksite näinud viljapeksu.“

Vaatlesime suurt rehealust. Ühes nurgas oli mootor, mille abil mitmesuguseid masinaid käima võib panna. Tähelepanuväärt oli niisugune sissesääd, mis õled peksumasina juurest laia linti mööda kaugele virna juure viib. Farmi valitseja las kis selle masina käima, et näidata, kuidas ilma inimese tööta õled ühest kohast teise kantakse.

Uhkusega näitas ta meile kotte, kus olid sees suured sorteeritud rukkiterad.

Siis käisime veel põllul ja karjamaal ning läksime ka kanalauta, milles on öö läbi elektrivalgus.

„Valges munevad kanad paremini,“ seletas valitseja. Õhtul saatis ta mind jaama.

Belgia küla.

Sõitsime ühes agronoomiga Belgia külla.

Agronoom läks tallu, aga mina hakkasin tänavat silmitsema.

Varsti ilmusid kaks peremeest-venda ja, olles väga lahked, tutvusid minuga.

Meid kutsuti einet võtma.

Valge linaga kaetud lauale toodi mitu pudelit marjaveini, võid, piima, koort ja veel teisi toiduaineid. Kuid enne õhtusööki kutsuti meid kööki teetolmu maha uhtuma. Pesemiskoht oli õhukese seinaga köögist eraldatud vanniga tuba, millesse vesi jookseb läbi seinas oleva toru. Siin oli nagides mitu pehmet käterätikut, riulil lõhnavad seebid, hambapuhastamise harjad ja palju igasuguseid asju.

Pärast pesemist istusime sööma. Meiega ühes asusid lauda vanaema valges tanus, prillid ees, kaks prisket perenaist, tütar, paar poisikest ja 17-aastane noormees, tehnikumi õpilane, kes õppevaheajaks maale sõitnud ja nüüd igast talutööst osa võtab nagu kõik teised.

Kõik tulid töölt. Nad olid korralikult riides ja enne õhtusööki pesid endid puhtaks.

Vaatasin ka tube: neid oli viis, kõigil põrand värvitud, mõnes olid vaibad põrandal. Ilusasti tapeeditud seintel olid pildid, seinte ääres lakeeritud puust voodid ilusate vaipadega ja puhaste linadega ning palju valgeid patju.

Külas on kõigest 20 talu, aga selle pääle vaatamata on piima- ja juustuvalmistamise-ühingud, kooperatiiv, leivamaja, pesuköök ja klubi suure raamatukoguga.

Lehti saadakse iga päev. Hektari päält saavad talupojad eesti rahas üle 400 kr. sissetulekut. Tera- ja juurviljasaak on suur, külvatakse ka pisut lina.

Kui pimedaks läks, valgustas maju ja tänavaid elekter.

Enne ärasõitu käisin ka lautades. Peremees süütas ühekorraga kõik laudasolevad elektrilambid, ja ruumid olid valged nagu päeval. Lehmad lamasid tsemendist põrandal puhtal põhul. Samasuguses korras olid ka sealaut ja hobusetall.

Kõigis neis ruumides olid veekraanid.

Maja ümber kasvas pirni-, õuna-, ploomi-, kirsi- ja muid viljapuid. Keegi neid ei valva sellepärast, et vargust ei ole. Paljudes kohtades kasvasid viljapuud põldudel, täites piiripostide kohuseid.

Meie koolist.

Kuidas Juku diagrammi joonistas.

I.

Juku kuulis kord ühel vanemate inimeste nõupidamisel, et on tarvis „tööviljakust tõsta“. Aga mis tähendab „tööviljakus“ ja kuidas seda tõsta, seda Juku ei teadnud.

Isa aga seletas:

„Vaata järele, kuidas sul päev möödub, kui palju sul asjata aega kulub, siis saadki teada, mis on tööviljakus.“

Juku võttis paberi ja pliatsi, mõtles ning kirjutas:

Õpin koolis	4	tundi
Sööma-aeg	1½	„
Õpin kodus	1	„
Koolitee	1	„
Käin hulkumas	3	„
Söödan kanu ja sigu, puhastan kanalauta ja kannan vett	1½	„
Magan	9	„

Nüüd Juku arvas kõik aja kokku ja sai 21 tundi. Vähe, kolm tundi on puudu. Jälle poiss hakkas otsast pääle, arvas uuesti, aga ikkagi jäi kolm tundi puudu.

See on see „töoviljakus“, mõtles Juku.

Juku võttis alustassi, pani paberile ja tõmbas pliatsiga joone ringi. Ringi keskkoha märkis punkti; jagas ringi 24 osaks ja hakkas ringi mahutama saadud arve.

Ta kirjutas iga tunni kohta, mis ta tegi. Kõige rohkem läks aega magamise päale, siis kool ja päale selle hulkumine. Aga 3 tundi jäidki tühjaks.

Jukule tuli ka nüüd meele, et ahju juures istus, kassi-pojaga mängis, õde narritas, aknast välja vaatas. Aga kuidas sa seda kõike üles kirjutad, ja sellepärast jäigi 3 tundi tühjaks.

II.

Juku sai nüüd diagrammi ja võttis selle teisel päeval kooli kaasa ning näitas kõigile. Kõik imestasid.

„Mis asi see on?“

„Diagramm. Minu töö ja puhkus.“

„Aga mis see on?“

„Mis?“

„Kolm tundi tühjad.“

„See ongi see paha lugu, et kolm tundi on tühjad! Kui ma ei oleks diagrammi joonistanud, siis ei oleks teadnudki, et ilmaaegu kolm tundi ära kulutan. Tehke diagramm, siis näete.“

Kõik hakkasid muidu ära kulutatud aega välja arvama ja diagramme joonistama.

Mõnel jäi kaks tundi tühjaks, mõnel kolm, aga mõnel isegi viis.

Kõige naljakam diagramm tuli Etsil. Ta leidis igasuguseid töid niipalju, et tuli 27 tundi.

Tee tööd plaani järele.

1. Kas võib mitu tööd korraga hästi teha: riidesse panna, raamatut lugeda, suppi süüa?

2. Missugust tööd peab enne tegema, kas raskemat või kergemat?

3. Kui palju töid on teha ja tegemise järjekorra ära võid unustada, siis kirjuta tööde järjekord üles.

Mille päale me asjata aega kulutame.

(Õpilase aruanne.)

Märkusteks tundide ajal kulub iga päev 20 minutit

Asjata küsimistele 5 „

Kokku: 25 minutit

Meil on aastas 200 õppepäeva. Igaüks kaotab aastas 25 min. \times 200 = 5000 min. = 83 tundi. Selle aja jooksul võiks igaüks läbi lugeda 100 kuni 200 jutukest või mitu suurt raamatut.

Kuidas õigesti elada.

Me tahtsime teada, kuidas oleks kõige kasulikum aega kasutada. Seks küsisime nõu õpetajalt ning siis koostasime oma elamise korra.

Nüüd kirjutangi, missuguse päevakorra me siis koostasime:

Magada tuleb mitte vähem kui 9 tundi. Enne kui kooli minna, tuleb ennast pesta, hambaid puhastada ja süüa. On kasulikum, kui söök on soe. Pärast koolitööd tuleb süüa lõunat, ja pärast seda pool tundi voodis pikutada või magada ja siis paariks tunniks jalutama minna. Siis on pää värske ja võib minna õppetundidele ette valmistama. Magama tarvis heita kell 10 ja üles tõusta hommikul kell 7.

Vandismäe Endu kiri

Onkel Jaagule.

Armas ristiisa!

Mina olen, tead, see Vandismäe Endu ja elan kodu. Ema ütleb, et mina olen südamepõhjas hää poiss, annab mulle ikka võileiba, kui teeb värsket võid, ja mõnikord silitab pääd. Isaga ei saa sedaviisi, temaga on mul pahandusi. Tema on niisuke imelik, et ei kuula asja enne põhjani järele, vaid võtab kohe kasevitsa; on selles asjas liiga kerge käega. Ja mina ei tea, kust nad alati võtavad kasehagu. Niikaua, kui mina mäletan, on meil ikka olnud kasehaod, niisugused peenikesed kibedad oksad; justkui muud hagu enam maailmas ei oleks. Pärtli rahval on juba mitu aastat lepahaod, ja saavad läbi küll.

Juhaniga — meil on sulane Juhan — ei ole mul midagi ütlemist ega pahandust olnud, temaga saan kõige paremini läbi, tema on minu sõber. Kui loomi talitab või ükspuha mis teeb, siis olen mina ikka juures, aitan teda ja tema seletab mulle kõik asjad ära. No noomib mõnikord küll, see on tõsi, aga et kerge käega kohe kasevitsa võtaks, seda ei ole. Justkui eile juhtus väike äpardus, aga ega's meil sellepärast pahandust olnud. Olime rehealuse lakas ja loopisime heinu alla, et siis hakkame hobuseid söötma. Siis mina vaatasin seda suurt sarja, mis ripub kõrgel rehealuse penni küljes ja millega sügisel aganaid üles vinnati. Nojaa, vaatasin seda ja mõtlesin, et

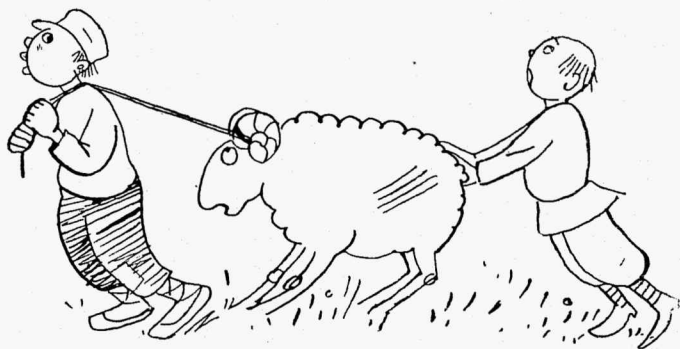
teen õige veidi õhusõitu. Istusin sarja, kätega hoidsin nõorist kinni, et siis vähehaaval lasen, aga kus — sari pani minema, kõis läks lahti, ja vupsti olin lakaluugist all rehealuse põrandal. Kukkusin esiteks heinahunniku otsa, säält põrandale, suur võmm otsaette. Nutt kippus tulema, aga Juhan ütles:

„Ära nuta, või see enam aitab.“

Tõi külma raua, pidas otsaesisel ja hakkas noomima:

„Kas sedaviisi siis võib, peab ikka ette vaatama, mis teha. Vaata, kui neid heinu siin maas poleks olnud, kas olekski sust midagi järele jäänud. Mistarvis need redelid siis tehtud on, kui sarjaga lakka ja maha pääseks. Eks oleks hää küll — istuksid sarja, see viiks lakka; tahad maha tulla — istu aga sarja, vups maas, ei viga midagi... Sedaviisi ei saa, Endu. Kas mina, vana inimene, hakkaksin redeliga ronima, kui sarjaga saaks... Ei saa, Endu, ei saa...“

See on tõsi küll, sarjaga igalepoole ei saa. Eks siis istuks aga sarja, sõidaks alatoa juure, Anna-tädi aknast sisse ja ütleks: „Soo, siin ma nüüd olen.“ Ja kui siis tädi harjavarre haarab, sõidaksin tagasi. Ehk võtaksin sarja vana oina ja tossu ute kaasa ja annaksin õige tädile katsuda, et kummal on karmem vill. See meie tädi ütleb, et oina vill on nii karm, et sellest tehtud sukki ja kindaid ta ei kann. Meie aga ütlesime, et ükskõik. Selle tädiga on mul ühtelugu pahandusi. Tema muud ei teegi kui hiilib ja luurab minu järele ja kui natuke midagi on, siis kaebab kohe isale. Isa jälle... noh, tead isegi, armas ristisa. Oli teine esiteks, see tädi ikka, Äntus mõisavirtin, pärast linnas mampsel; oli käinud päevad otsa ümber, võtmekimp võöl ja valge põll ees. Pärast tuli meile, ehk teda siin küll sugugi tarvis poleks olnud. Ja nüüd elabki siin, ega lähegi vist enam ära. Keedab aga kohvi, kutsub külatädisid kohvile, siis on juttu ja menu enam kui tarvis. Siis sinna ligidale ära mine. — Aga oina- ja utevilla vahel teeb nii suurt vahet. No meie taht-

sime siis ükskord karja-Jakkuga talle oinast näidata, las katsub selle villa oma käega. Jakku sidus oinale oma püksirihma sarvi ja vedas eest, mina lükkasin takka, ja sedaviisi tõime oina koplast alatoa juure. Tassisime ta esiteks kööki, ega see sugugi kerge asi olnud; tädi köögis ei olnud, siis tegi Jakku tädi toa ukse lahti, me lükkasime oina sisse ja ütlesime:

„Vaata, tädi, see on nüüd oinas. Katsu, kas on karm vill.“

Kus tädi pistis kätega vehkima ja karjuma, et hoia alt. Taksi hüppas sohva päält maha ja oina kallale. Meie lasksime oina lahti ja pistime tulema, et las tädi vaatab nii kaua kui selgeks saab, üks ta siis lase karja juure tagasi. Akna taga siiski vaatasime, et mis nad nüüd teevad. Taksi oli hambaidpidi oina villas, oinas tahtis talle müksu anda, ei saanud aga kuidagi külge. Siis andis tädile müksu, hüppas ise lauale ja tahtis välja karata. No rumal ikka ka — klaasid olid ees, kuhu sa pääsed. Ei kedagi, virutas esiteks klaasid klirrdi puruks, siis prantsatas aken lahti ja oinas lendas uperkuuti välja. Siis tõusis üles, tunnistas veidi ja pani karja poole minema, Jakku püksirihm sarvis.

Jakku ütles:

„Ei tädi tunne vist nüüdki, kui karm on oina vill.“

No õhtul siis, kui isa väljalt koju tuli... aga ma sellest parem ei kirjuta.

Siis on minul veel Vandori onu. See käib ühtelugu meil, aga suuremad sõbrad me temaga ei ole. Tema oli enne mõisa-valitseja, aga nüüd elab linnas ja käib ühtelugu meil. Temal on paljas päälagi, aga kui kuhugi läheb, siis paneb valejuuksed pähe, justkui karvase mütsi.

Üks onu elab Tallinnas. See on hää onu. Kui meile tuleb, siis ikka midagi toob. Aga Vandori onult ei näe sa ühtki kompekki, muudkui musib aga oma ninatubakat ja aevastab oma kirju rätiku sisse.

Aga muidu on meil ilus kodu. Ise elame nüüd uues majas, vanas majas elab tädi, see on alatuba. Meil on suur rohuae ja palju mesipuid. Rohuaia taga on saun, sääl elab sulane Juhan oma Leenuga.

Kui sa, ristiisa, meile tuled, siis viin su karjamaale suure kivi juure ja näitan oma asju. Ehk läheme jälle kopli tiigile, sääl elavad kalad ja konnad. Ja kui hobusega sõita tahad, paneme vana Miira vankri ette ja laseme Silla poodi, säält saab kompekke ja sokulaadi. Mina armastan kompekke ja sokulaadi. Tädi teab seda küll, aga harva, kui ta mulle annab ühe või kaks kompekki, ise lutsutab küll igapäev. Onu Vandor teab ka, et ma kompekke armastan, aga ega ta sellepärast mulle neid too.

Linaleo-augu juure ma sind ei vii, sääl võib äpardus juhtuda, või kui tahad, siis näitan eemalt. Sääl linaleo-augus puhkab minu teine king — sääl juhtub ühtelugu õnnetusi ja mina ei taha, et sina, ristiisa, oma kingast ilma jääksid.

Aga nüüd lõpetan kirja ja tänan sind nende ilusate pildiraamatute eest, mis Tallinna onuga mulle saatsid. Lugesime Juhaniga need raamatud mitu korda läbi ja nüüd saadab ta sulle ka tervisi.

Kõike hääd soovides

Vandismäe Endu.

Oma nurk.

Kodu.

Mets. Külg külje kõrval sirutuvad noored saledatüvelised männid suvitaeva sinerdavassee kõrgusse. Vaigulõhn, öitsev kanarbik, sumisevad mesilased. Kitsas rada lõhestab padriku tihedust. Seistes sellel näeb ühelt poolt maanteele, teiselt paistab punases seinas valgeks värvitud aken. Astudes akna poole harveneb mets, avardudes lagedaks õueks, kus vaikselt, nagu enesega rahul olles, tukub mu kodumaja.

Sääl ta seisab, on seisnud minu eluaja, olnud mu vanemate koduks kolmkümmend aastat. Tas on nii palju sügavat rahu, nii palju kannatust, nii palju häädust, nii palju armastuse ja mälestuste võlu, et on võimatu vormida lauseid, mis annaksid edasi tundeid säärastena, nagu nad elutsevad südames.

Lahkudes kodust — seni olen ta jätnud, et sõita kooli — või tulles tagasi valdab südame säärane hellus, et tahaksin põlvituda ukسلävele ja paluda, et ta ikka mulle jääks, ikka sarnasena, sinna meretagusele maale, noorte mändide piiratud, tumehelise järvega, terrassinise jõekesega.

Ta ei ole ükski minu kodu, see vana maja, ta on õnne ja rahu kodu. Ei ole säärast vaikset kohta teist — on ainult minu kodu. Suur, laiaharuline haab väristab ukse ees oma ümmargusi lehti, ta kõrval, nagu toetudes tugevamale, seisab valgetüveline leinakask. Nad on mu isa istutatud aastate eest, siis, kui asusid mu vanemad elama sinna, noortena, rõõmsatena, energiarikastena. Kask oli mu ema nimi, haab minu isa nimes, kahekesi seisavad nad maja ees, kahekesi püsivad nad mu meeles, kui võib-olla pole neid enam, kui ei ole mina enam see õnnelik, kes võib elada sääl.

Linda E.

Vikerkaare sünd.

V. Lao ballaad.

li viisi vikerlasta,
viisi vikerpoisikesta.
Elas üks maailmameres,
teine jões ja kolmas lättes,
neljas, viies järve vetes.
Otsustid nad viiekesi
kaunist kangasta kududa, —
vikerkaarta vikelisti,
kangast kullakirjalista.
Üks tõi virmaliste virvet,
teine kuult tõi hõbelõngu, —

lõimi siidiseid, siniseid,
kolmas kuldseid päiksekiiri,
kollatsida kullakirju,
neljas võttis taevasina,
viies tüki koidupuna.
Siis sai kangas valmieksi
kangaspuiella kujutud,
tallastelgedel ta'otud.
Pandi taevaje särama,
taevarandaje punama,
Uku kotta helkimaie.

Kõvu pähkleid.

Ülesanne nr. 1.

Teie ees on kolm kassi ja kolm koera, kes hüppavad ühelt keralt teisele, just nagu tsirkuses.

Mitu hüpet tuleb teha koertel ja kassidel, et kassid osu-
tuksid paremal pool ja koerad pahemal pool olevaiks?

Et ülesannet lahendada, võtke leht paberit ja joonistage sellele seitse ringi. Kasside asemel võtke kolm kirjutussulge, koerte asemel kolm nõopi, ja asetage need ringidele, selliselt, nagu joonistusel näidatud. Ülesandelahenduse juhised: Iga kass ja iga koer võib hüpata igale vabale kerale, kuid ainult üle kahe ringi, kusjuures ükski neist ei tohi hüpata kaks korda järgemööda.

Ülesanne nr. 2.

Poiss tuli võõrastemajja ja tellis lõunasöögi ühele seltskonnale, milline oli tagasi tulemas jalutuskäigult. — Kui palju teid on? küsis võõrastemaja omanik. — Lõunastama tulevad: isa, ema, onu, tädi, õde, vend, vennapoeg, vennatütar, poolvend ja poolõde.

Milline võiks olla vähim lõunastajate arv?

Mõlemate ülesannete seletused saata toimetusele hiljemalt 10. okt. aadressil: „Vikerkaare“ toimetusele, Tallinnas, Rataskaevu 22.

Kes mõlemad hindmõistatiseid üles arvavad, saavad tasuta H. Valma toreda seiklusjutu „Suur sõit“, mis õieti lahendajate vahel välja loositakse.

„Vikerkaare“ toimetis teatab seega kõigile oma noortele sõpradele margikorjajaile, et igas „Vikerkaare“ numbris hakkab järjekindlalt ilmuma mitmesuguseid kirjutisi, mis võivad pakkuda huvi noortele filatelistidele-margikorjajaile.

Nendes kirjutistes margikorjajad leiavad juhatusi margikorjamise üle, uudiseid margikorjamise alalt, teateid margikorjamise ajaloost jne. Samuti antakse vastuseid kirjalikele küsimusile „Margikorjaja postkastis“ ja avaldatakse markide vahetust soovijate aadressid.

Kõik „Margikorjaja nurka“ puutuv kirj vahetus tuleb saata: L. Jürissonile, Haapsalu, Võnnu tän. 13.

Miks korjatakse postmarke?

Meil Eestis margikorjamine on väga vähe levinud, kuid välismaadel korjavad neid nii noored kui vanad.

Kuid küsime, mis otstarve on postmarkide korjamisel. Paljud korjavad pilte, postkaarte, mitmesuguseid kunstiesemeid. Samasuguseks kunstiesemeks on ka postmark, nii siis postmarkide kogu on väike kunstiesemete kogu. Inimesel on looduselt antud ilutunne ja postmarkide kogumine teataval viisil rahuldab selle tunde. Kuid noorele kogujale on markide kogumine õpetlik ka mitmest teisest küljest. Postmarkide kogu võib rahuldada ilutunnet ainult siis, kui ta on hästi korraldatud, aga see nõuab meilt korralikkust ja täpsust, mis on postmarkide kogumise aluseks.

Pääle selle korjates postmarke ammendame teadmisi üldisest maateadusest, ajaloost, riigivormidest, rahaüksustest, mitmesuguste maade loodusest, rahvaelust jne., sest kõik see leiab peegelduse postmarkides.

Kuidas alustada postmarkide kogumist, või kuidas olemasolevat korraldada — sellest järgmises numbris.

Ferrari margikogu.

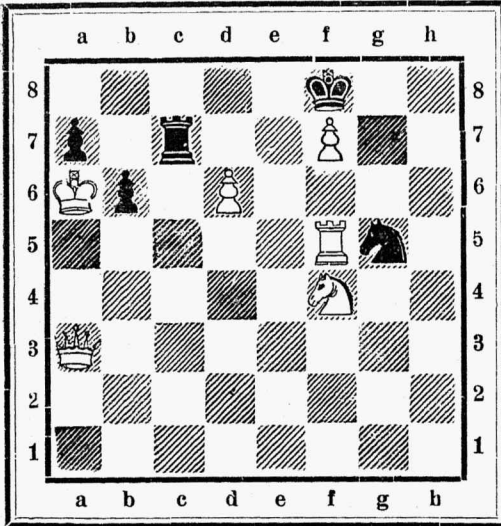
Suurimaks kõigi aegade margikoguks oli markii Ferrari de la Renotièrè'i kogu. Ferrari oli rahvuselt itaallane, alustas markide kogumist 15-aastaselt. Olles väga rikas inimene, kulutas ta palju raha markide ostmiseks, nii et ta kogu koosnes 250 albumist. Et tal isiklikult oli võimatu seda kogu korras hoida, palkas ta endale kaks koguhoidjat. Ferrari kogu sisaldas kõik üle maailma ilmunud margid ja oli ainuke oma täielikkuse poolest. 1917. aastal Ferrari suri 70-aastasena ja pärandas oma kogu Saksa riigile. Pärast maailma-sõja lõppu Saksamaa kui kaotanud pool oli sunnitud oma vastasele maksma suure kahjutasu. Et Ferrari kogu oli väga kallihinnaline, siis Saksa valitsus müüs raha muretsemiseks oksjoni teel ära Ferrari kogu ja sai selle eest meie rahas 8.000.000 krooni. See kogu müüdi osade kaupa, seepärast võib julgesti ütelda, et sääraast täielikku kogu ei saa enam olema, sest mõnedest vanadest markidest on jäänud ainult üksikud eksemplarid, kuna kõik teised on hävinud.

M A L E .

Toimetaja A. Burmeister.

Kirjade aadress: Tallinna, Narva mnt. 26, krt. 6.

Mustad.

Valged

Ülesanne nr. 1.

Kokku säändnud Arnold
Abel (Tallinnas).

„Vikerkaare“ originaal.

*

Valged: Ka6, La3.
Vf5, Rf4, Ed6 ja f7.

Mustad: Kf8, Vc7,
Rg5, Ea7 ja b6.

*

Valged algavad ja an-
navad matt kahe sam-
muga.

*

Lahendused ja lahend-
dajate nimed toome järg-
mises numbris.

Aljehini parim partii Hamburgi maleolümpiaadil.

Partii Rootsi-Prantsuse kohtamisest.

Valged: Stahlberg. Mustad: maailmameister Aljehin.

1. d2—d4, Rg8—f6 2. c2—c4, e7—
e6 3. Rb1—c3, of8—b4 4. Ld1—b3, c7
—c5 5. d4 : c5, Rb8—c6 6. Rg1—f3,
Rf6—e4 7. Oc1—d2, Re4 : c5 8. Lb3
—c2, f7—f5 9. a2—a3, Ob4 : c3 10.
Od2 : c3, o—o 11. b2—b4, Rc5—e4
12. e2—e3, b7—b6 13. Of1—d3, Re4
: c3 14. Lc2 : c3, Oc8—b7 15. o—o,
Rc6—e7 16. Od3—e2, Ld8—e8! 17.
Vf1—d1, (vanker oleks parem hoida
f1 ruudul) Va8—d8 18. a3—a4 (Pais-
tab väga tugev, kuid pealetung jääb
hiljaks), f5—f4! 19. a4—a5, f4 : e3 20.
Lc3 : e3, Re7—f5 21. Le3—c3, d7—d6
22. a5 : b6, a7 : b6 23. Rf3—e1, (Kui
Va7, siis järgneks Vd7. Valged kat-
vatsevad mängida O!3, kuid seda
tõrjutakse suurejooneliselt.) e6—e5!

24. Va1—a7, (Valged ei tohi mängi-
da Of3, sest siis järgneb Rd4!!) Rf5—
d4 25. Lc3—e3, Vd8—d7 26. Va7—a2,
(Vanker oli hädaohus, ähvardas Re2
+ : ja Of3!) Vd7—f7 27. f2—f3, Vf7
—f4 (Ähvardab Re2+ : , 29 Le2 : ,
e4!) 28. Oe2—d3, Ld8—h5 (Ähvardab
jällegi c4, sest vanker d1 on kait-
seta.) 29. Od3—f1, Lh5—g5 (Ähvar-
dab V : f3 31. L : g5, V : f1 matt.) 30.
Va2—f2, h7—h6 31. Kg1—h1, (Val-
ged ei märka ähvardust, kuid pääst-
miseks oli partii veisid liialt nõrges-
tatud.) Vf4 : f3! Valged andsid alla,
sest peale 32 L : g5 järgneks V : f2!
ja peale V : f3—L : e3, V : e3, V : f1
matt. Huvitav partii!

Toimetus: J. Käis, J. Parijõgi, O. Luts, A. Oengo-Johanson, M. Nurmik, H. Valma, L. Jürisson, A. Burmeister. **Vastutav ja tegev toimetaja:** M. Nurmik, **Väljaandja:** Töökool. **Toimetus ja talitus:** Tallinna, Rataskaevu 22. **Tellimishind:** aastas 2 kr. 50 s, pool-aastas 1 kr. 25 s., üksiknr. 25 s.